

Teachers' Views with Regard to the Primary 4th Grade Social Sciences Curriculum

Mehmet YAPICI*
Ceren DEMİRDELEN**

ABSTRACT. Teachers' views in relation to the newly implemented primary 4th grade social sciences curriculum have been analyzed in this study. While the 4th grade social sciences course teachers currently working in the primary schools in the city of Afyon make up the research population, voluntary 23 teachers compose the research sample of this study. In the light of teachers' views, the new curriculum necessitates a prolonged adaptation period and well-planned in-service education. The biggest obstacle for teachers was to carry out appropriate means of measurement and evaluation for the program. Insufficient physical infrastructure and overpopulated classrooms are also the most noted barriers to the implementation of the new curriculum.

Key Words: Elementary Education, Teacher, Social Sciences Constructive Approach

---

SUMMARY

Purpose and significance: This study aims to describe teachers' views regarding the primary 4th grade social sciences curriculum which was newly implemented in the 2005-2006 academic year.

Methods: The descriptive analysis which is one of the qualitative research methods has been used in this study. The 4th grade social sciences course teachers currently working in the primary schools in the city of Afyon make up the research population whereas voluntary 23 teachers compose the research sample of this study. The researchers carried out pre-interviews with the teachers composing the research population and the purpose of the research was explained and the interview form was shown to them with the special emphasis made to the confidentiality and the principle of volunteering. Following on, appointments were taken from those teachers who volunteered to participate. The interviews were performed by the researchers with the volunteered teachers from 14 March to 5 May 2006. Notes were taken during the interviews and they were shown to the interviewees in order to receive their confirmation at the end of the each interview. Interview forms were then read and investigated individually by the researchers and categorized with respect to similarities of expressions. Consequently, categorized expressions were compared by the researchers and finalized accordingly.

Findings: Currently, the adaptation period to the new curriculum is ongoing. It was evident that students began exploring their interests and their curiosity level was also increased. Teachers carry on using both old and familiar means of measurement and evaluation. The biggest barriers to the implementation of the new curriculum are found to be the lack of physical infrastructure and overpopulated classrooms. Teachers also experience difficulty due to abundance of measurement and evaluation tools.

Discussion: It is almost a must to develop physical infrastructure of the schools and creating extra time space so that improvements could be observed in the implementation of the new curricula. The differences between urban and rural schools appear to be the biggest obstacle when it comes down to the standard practicability of the new curricula. It came into sight that teachers required more in-service education. It could also be argued that most of the obstacles could be overcome provided that teachers develop positive attitudes towards the new curriculum.

---

* AKU Eğitim Fakültesi, myapici@aku.edu.tr

** AKU Eğitim Fakültesi, cedemir@aku.edu.tr

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Mehmet YAPICI*
Ceren DEMİRDELEN**

ÖZ. Bu çalışmada, yeni ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri analiz edilmektedir. Afyonkarahisar il merkezinde görev yapan öğretmenlerden gönüllü olanlarla görüşme yapılmış ve görüşme formları araştırmacılar tarafından tasnif edilerek yorumlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine göre, yeni program zamana yayılan bir uyum süreci, ciddi ve nitelikli bir hizmet içi eğitimi zorunlu kılmaktadır. Programa uygun ölçme değerlendirme yapabilme, öğretmenlerin en büyük sıkıntılarının başında gelmektedir. Fiziki alt yapı eksiklikleri ve kalabalık sınıflar ise bir diğer önemli sorun olarak göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sosyal Bilgiler, Yapılandırmacılık

GİRİŞ

İlkokullarda Sosyal Bilgiler adı, ülkemizde ilk defa 1968 programıyla yer almış, bundan önceki programlarda (1926, 1930, 1932, 1936 ve 1948) Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi ve 1962’de Toplum Ve Ülke İncelemeleri dersleri ile Sosyal Bilgiler dersi yürütülmeye çalışılmıştır ((Sönmez, 1997). 1968’den sonra; 1989, 1993, 1998 ve 2004’te de programlar yapılmıştır. Bu programlarda “sosyal bilgiler” ismi korunmuştur (Tay Ve Tay, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 12.07.2004 tarih ve 114, 115, 116, 117 ve 118 sayılı kararları ile ilköğretim okullarının 1.-5. sınıfları için hazırlanan Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinin öğretim programları, yapılandırmacı öğretim anlayışı doğrultusundan geliştirilerek; 2005–2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır.

Yeni ilköğretim programlarına genel olarak bakıldığında şu özellikler göze çarpmaktadır:

- Öğretmene “öğretici” yerine “ortam düzenleyici”, “yönlendirici” ve “kolaylaştırıcı” rolleri yüklenmektedir. Öğretmenin temel rolü öğrenme-öğretme ortamını düzenlemek, etkinlikler konusunda öğrencilere rehberlik yapmaktır. Öğretmene rehberliğin yanı sıra işbirliği sağlayıcı, yardımcı, kolaylaştırıcı, kendini geliştirici, planlayıcı, yönlendirici, bireysel farklılıkları dikkate alıcı, sağlık ve güvenliği sağlayıcı roller verilmiştir (Eğitim Reformu Girişimi, 2005).
- Yeni programla birlikte, davranışçı öğrenme anlayışından yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşım, bireyin kendi deneyimleri ve düşünmesi sonucunda, kendi bilgi ve beceri ve yeterliliklerini oluşturduğu bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda birey, öğrenme sürecine aktif olarak katılır, sorgular, araştırır ve elde edeceği bilgileri geçmiş yaşantıları ile ilişkilendirerek, kendine özgü yapı kazandırır (Shunk, 1996; Titiz, 2005).
- Bilgi, beceri ve yeterlilikler bilimsel bilgiyi merkeze alarak değil, öğrencinin aktif olduğu etkinlikler yolu ile gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle de, programdaki bilgi yükü azaltılarak, öğrencinin bilişsel ve duyuşsal yaş özelliklerine uygun hale getirilmektedir.
- Yeni programda, öğretim yöntemlerinin çeşitliliği artırılarak, ölçme değerlendirme ürün değerlendirmeden çıkarılarak, süreç değerlendirmeye dönüştürülmektedir.

Yeni ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler programına bakıldığında ise şu genel özellikler göze çarpmaktadır (MEB, 2005):

- Öğretim programı; “kendimi tanıyorum”, ”geçmişimi öğreniyorum”, “yaşadığımız yer”, “üretimden tüketime”, “iyi ki var”, “hep birlikte”, “insanlar ve yönetim” ve “uzaktaki arkadaşlarım” olmak üzere 8 üniteden oluşmaktadır.
- Öğretim programında toplam 46 kazanımdan oluşmaktadır. Kazanımlara, hedef sınıflaması açısından bakıldığında; bilişsel (kognitive) alanın bilgi basamağında 1, kavrama basamağında

* AKÜ Eğitim Fakültesi, myapici@aku.edu.tr

** AKÜ Eğitim Fakültesi, cedemir@aku.edu.tr

3, uygulama basamağında 13, analiz basamağında 12, sentez basamağında 5 ve değerlendirme basamağında 3 hedef olduğu görülmektedir. Duyuşsal (affective) alanın tepkide bulunma basamağında 5, değer verme basamağında 3 hedef olduğu görülmektedir. Psikomotor (devinimsel) alanda ise, otomatik icra düzeyinde 1 hedef olduğu görülmektedir.

- Öğretim programına etkinlikler açısından bakıldığında; programda, 52 sınıf-okul içi etkinlik, 8 okul dışı etkinlik ve 4 inceleme gezisi etkinliği olmak üzere, toplam 64 etkinlik olduğu görülmektedir.
- Öğretim programında yer alan 16 kazanımın Türkçe dersi ile, 10 kazanımın fen ve teknoloji dersi ile, 7 kazanımın da matematik dersi ile ilişkilendirildiği görülmektedir.
- Öğretim programında, öz değerlendirme, gözlem, öğrenci ürün dosyası ve performans değerlendirme gibi ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri yer almaktadır

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler programı, eski programla karşılaştırıldığında şu nitelikleri gösterdiği ileri sürülebilir:

- Eski program ürün değerlendirme yaparken yeni program süreç değerlendirmeyi öne çıkarmaktadır.
- Eski program öğretmen, yeni program öğrenci merkezlidir.
- Eski program bilimsel bilgileri öne çıkarırken, yeni program etkinlikleri öne çıkarmaktadır.
- Eski program herkes için standart davranışlar oluşturmaya çalışırken, yeni program her bireyin kendi bilişsel ve duyuşsal yeterliliğine göre bilgiyi yapılandırmasını öne çıkarmaktadır.
- Eski program okulun dört duvarı ile sınırlı iken, yeni programda az da olsa (8 okul dışı etkinlik ve 4 inceleme gezisi) okul dışı etkinlik, gözlem ve gezileri de öğretimin bir parçası olarak yer verildiği görülmektedir.
- Eski program bilişsel alanın bilgi basmağı ağırlıklı iken, yeni program uygulama ve analizi öne çıkarmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada kullanılan görüşme formu, literatürden (Yıldırım ve Şimşek, 1999; Miles ve Huberman, 1994) yararlanarak geliştirilmiş, ODTÜ Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Yıldırım ve AKÜ Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Ergün'ün uzman kanısına sunulmuştur. Gelen eleştiriler doğrultusunda, görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formu ek'te yer almaktadır.

Araştırmada, veri toplama aracı olarak “görüşme” tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği ile elde edilen nitel veriler sayısallaştırılarak frekans ve yüzdelikleri elde edilmiştir.

Çalışmanın evrenini Afyon il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, çalışmaya gönüllü olarak katılan 23 öğretmen oluşturmaktadır. (Çalışmaya gönüllü olarak katılan 5. sınıf öğretmenlerinin sayısı 3 olduğu için ve bulguların karşılaştırılıp yorumlanmasında güçlük oluşturacağı düşüncesi ile 5. sınıf öğretmenleri örnekleme dâhil edilmemiştir).

Araştırmacılar tarafından, evrende yer alan öğretmenlerle ön görüşme yapılmış, araştırmanın amacı anlatılarak görüşme formu gösterilmiş, kimlik bilgilerinin gizli kalacağı garantisini verilmiştir. Gönüllülük esasının arandığı belirtilerek, gönüllü olan öğretmenlerden randevu alınmıştır. Randevu alınan gönüllü deneklerle 14 Mart 2006–5 Mayıs 2006 tarihinde, görüşmeler araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, not olarak kayda geçirilmiş, görüşme sonunda deneğe gösterilerek son onayı da alınmıştır. Görüşme formları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak ifadelerin benzerliğine göre gruplanarak tasnif edilmiştir. Tasnif edilen ifadeler araştırmacılar tarafından karşılaştırılarak, son şekli verilmiştir. Görüşme formları ve tasnif edilen ifadeler AKÜ Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mustafa Ergün ve Nitel araştırma yöntemi kullanarak İngiltere’de Doktora tezini hazırlamaya devam eden AKÜ Eğitim Fakültesi Öğr. Grv. Seydi Aktuğ’a gösterilerek, eleştiriler doğrultusunda verilere son şekli verilmiş ve tablo haline getirilerek frekans ve yüzdelikleri elde edilmiştir.

Araştırma, örneklemden elde edilen bulgularla sınırlıdır.

BULGULAR VE YORUM

1. Yeni programda yer alan kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalara ilişkin öğretmen görüşleri

Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 1. soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdelik şeklindeki dökümü yer almaktadır. Bu sorudan elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

Tablo I: Yeni programda yer alan kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalara ilişkin öğretmen görüşleri

Görüşler	f	%
Etkinlikler kazanımlara uygun olarak tasarlanmış	17	74
Etkinlikleri yapmak için zaman yetersiz	16	70
Etkinlikleri yapmak için zaman yetersiz	16	70
Program öğrenciyi ezberden uzaklaştırıyor	12	52
Kırsal kesim ve kentlerin gecekondu kesimlerindeki okullarda uygulanması zor	9	39
Programdan genel olarak memnun değilim	9	39
Ders içeriğinde, öğrenci seviyesinin üzerinde kavramlar bulunmaktadır	8	35
Program çocuklara yönelik ve ilgi çekici	7	30
Etkinlik sayısı fazla	7	30
Etkinlikleri değerlendirmede zorluklar var	7	30
Programı Türkiye genelinde standart olarak uygulamak çok zor	7	30
Konu işlenmeden etkinliğe geçilmesi zor oluyor	7	30
Programda yer alan etkinlikler öğrenci düzeyine uygun değil	4	17
Veliler programdan haberdar değil bu nedenle çocuklarına destek olamıyorlar	4	17
Program öğrencinin kendini ifade etme becerisini geliştiriyor	4	17

Yeni programda yer alan kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalara ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında; öğretmenlerin % 74'ünün etkinliklerle kazanımları uyumlu buldukları görülmektedir. Öğretmenler, ders kitaplarında konulara yer verilmemiş olmasını (% 70) olumlu bulmadıklarını söylemektedirler. Bunun da, uzun yıllar süren “ders kitaplarından bilgi aktarma” rollerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Etkinliklerin yapılması için ders saatlerinin yetersizliği % 70 oranında ileri sürülmektedir. Etkinliklerin yapılması belirli bir ön hazırlık ve zaman gerektirdiği için ders saatlerinin yetersiz olarak algılanması normal karşılanabilir. Çünkü öğretmenlerimiz etkinliklere dayalı öğretime henüz bilişsel ve duyuşsal olarak kendilerini hazır hissetmiyor olabilirler. Bu durum, belirli adaptasyon süresine ihtiyaç duyulduğu anlamında yorumlanabilir. Ancak, programdaki kazanımların düzeylerine bakıldığında (çoğunlukla uygulama ve analiz düzeyinde olduğu girişte belirtilmektedir), etkinliklerin sayısı ve niteliğine bakıldığında, “ders saatlerinin yetersizliği” sorununun devam edeceği ileri sürülebilir. Örneğin, kendimi tanıyorum ünitesinde yer alan 2. ve 3. etkinlikler (“duygularım ve düşüncelerim”, duygularım ve düşüncelerim el ele”) etkinlikleri, hazırlık, gelişme ve sonuç olarak ele alındığında, ders saatlerine aşan bir bağlama sahip olduğu görülebilmektedir. Bu biraz da, bazı kazanım ve etkinliklerin (örnek olarak yukarıda bahsi geçen etkinlikler ve programda yer alan bilişsel alanın analiz basamağındaki kazanımlar gösterilebilir) öğrencilerin bilişsel düzeylerine uygun olmadığı için de olabilir. Çünkü 4. sınıf öğrencisi henüz somut işlemler döneminde (Yapıcı ve Yapıcı, 2005) iken, söz konusu etkinlikler soyut düşünme becerisi gerektirmektedir. Bu da etkinliğin gerçekleşmesini zorlaştırıyor olabilir.

Yeni programın ezberden uzaklaştırdığını ileri sürenlerin oranı % 52'dir. Programın kırsal kesim ve kentlerin geri kalmış gecekondu bölgelerinde uygulanmasının zor olduğu görüşü (% 39) düşündürücüdür. Bunun da fiziki alt yapı olanaksızlıkları ve kalabalık sınıfların yarattığı bir sonuç olduğu düşünülebilir. Yüzde 30'luk bir destek bulan “programı Türkiye genelinde standart olarak uygulamak çok zor” görüşü de yukarıdaki yargıyı doğrulamaktadır. Ders içeriğinde öğrenci seviyesinin üzerinde kavramlar bulunduğu görüşü (% 35) gelişim ve öğrenme psikolojisi açısından

programın sürekli güncellenmesi gerekliliğini zorlamakla birlikte, öğretmenlerin rehberlik rollerinin de daha çok bu soyutlamaları somutlaştırmak için buralarda kullanılması gerektiğini düşündürmektedir.

2. Yeni programın öğrencilerde derse ve okula karşı yarattığı değişikliklere ilişkin öğretmen görüşleri

Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 2. soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeler şeklinde dökümü yer almaktadır. Bu sorudan elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

Tablo II: Yeni programın öğrencilerde derse ve okula karşı yarattığı değişiklikleri ilişkin öğretmen görüşleri

Görüşler	f	%
Öğrencilerin araştırma yapma güdülerini harekete geçirdi	8	35
Derslere uyum yapmada güçlükler yaşandı	8	35
Derse katılım oranı arttı	8	35
Öğrenciler derse çalışma gereği duymuyorlar	8	35
Başarılı öğrencilerin ilgisi daha çok arttı	8	35
Derse hazırlanarak gelen öğrenci sayısı çok az	7	30
Öğrenciler etkinlikleri severek yapıyorlar	7	30
İlgide azalma var	6	26
Ders kitapları eskiye oranlı daha güncel ve yaşamla doğrudan ilgili	6	26
Programdaki etkinlikler öğrencilere oyun/eğlence gibi geliyor	5	22
Öğrenciler ilgi alanlarını keşfetmeye başladı	5	22
Öğrenciler sınav korkusu nedeniyle programa uyum sağlayamadılar	5	22
Velilerin OKS'ye ilişkin kaygıları öğrencilere de yansıyor	5	22
Farklı yayınevlerinin farklı kitapları öğrenciler arasında bilgi farklılıklarına neden oldu	4	17
Öğrenci başarısı okulun alt yapısı ile doğrudan ilgili hale geldi	2	9
Program bilgi değil yetenek geliştiriyor bu da çocukların ilgisi artırıyor	2	9
Program çocuğun çevresindeki yaşantı ile uyumlu	1	4

Yeni programın öğrencilerde derse ve okula karşı yarattığı değişikliklere ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında; yeni programın, öğrencilerin araştırma yapma güdülerini harekete geçirmesinin (% 35), derse uyum yapmada güçlüklerin (% 35) derse katılım oranındaki artışın (% 35), derse çalışma gereği duyulmamasının % 35 düzeyinde olduğu görülmektedir. Ancak, bu yeterince doyurucu olmayan oranların, geçmiş alışkanlıklarını bırakmak istemeyen öğretmen, öğrenci ve velilerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Derse hazırlanarak gelen öğrenci sayısı çok az görüşü % 30 oranında destek bulurken, (etkinlikler için gerekli araç-gereçlerin temini) Etkinlikleri severek yapan öğrencilerin oranı % 30'dur. Ekonomik düzeyin programın ana teması olan etkinliklerin yapılabilirliğini etkilediği görülmektedir. Ders kitaplarının eskiye oranlı daha güncel ve yaşamla doğrudan ilgili olduğu görüşü (% 26); ders kitaplarında olumlu gelişmeler olduğunu göstermektedir. Etkinliklerin öğrencilere oyun/eğlence gibi gelmesi (% 22), derste öğrencilerin severek öğrenmeleri açısından önemli olmakla birlikte, oyun/eğlence boyutunun öğrenme boyutunun önüne geçmemesi gerektiği de düşünülmelidir. Programın diğer yarattığı olumlu etki ise, öğrencileri ilgi alanlarını keşfetmeleridir (% 22). İlköğretimdeki en önemli sorunlarımızdan birisi olan yönlendirmenin de yeni programla birlikte bir boyutu ile de olsa ortaya çıkması gelecek için umut verici olarak ele alınabilir.

Öğrenciler sınav korkusu nedeniyle programa uyum sağlayamamaları (% 22) ve Velilerin OKS'ye ilişkin kaygılarının öğrencilere yansması (% 22), ölçme değerlendirmenin yeterince anlaşılmadığı ve uygulanmadığı şeklinde yorumlanabilir. Gerçekten de öğretmenlerle yapılan hizmet içi eğitim seminerlerinde öğretmenlerin de en çok tedirgin oldukları konunun ölçme değerlendirme olduğu görülmektedir (Radikal Gazetesi).

3. Yeni programın uygulanmasından doğan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri

Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 3. soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeler şeklinde dökümü yer almaktadır. Bu sorudan elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

Tablo III: Yeni programın uygulanmasından doğan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri

Görüşler	f	%
Program 1. sınıftan itibaren başlatılsaydı daha az sorun yaşayabilirdik	18	78
Sınıflar çok kalabalık	14	61
Okulun fiziki şartları programın gerçekleştirilmesini güçleştiriyor	13	56
Programın içeriğinin öğretmen tarafından doldurulması çok zorlayıcı	13	56
Daha önceki sistemin getirdiği alışkanlıklar yeni programın uygulanmasını zorlaştırıyor	13	56
Öğretmen olarak programa uyum sağlamakta güçlük çekiyorum	11	48
Öğretmen bilgi notundaki bilgileri yeterli görmüyorum	11	48
Yardımcı kaynak eksikliği çekiyorum	10	43
Klasik sınav sorusu hazırlamada güçlük çekiyorum	10	43
Dersi dört duvar arasından çıkaramıyorum	10	43
Etkinlikleri hazırlamak sunmak ve yaptırmak çok zaman alıyor	10	43
Yeni programa ilişkin yeterince hizmet içi eğitim almadım	10	43
Köy okullarında programı yürütmek çok zor	10	43
Öğrenciler hazırlanmadan geldikleri için etkinlikleri yapamıyorum	6	26

Öğretmenlerin yeni programın uygulanmasından doğan güçlüklerle ilişkin görüşlerine bakıldığında; programın 1. sınıftan itibaren kademeli olarak başlatılması gerektiğini savundukları görülmektedir (% 78). Bu görüş; öğretmenlerin yaşadığı güçlüklerin yansması olarak düşünülebileceği gibi, öğrenci ve öğretmenlerin yeni bir sisteme geçmekten dolayı bir adaptasyon sorunu yaşadıkları şeklinde de yorumlanabilir. Öğretmenlerin her vesile ile dile getirdikleri bir diğer önemli sorun sınıfların kalabalık oluşudur (% 61). Etkinliklerin gerçekleştirilmesinden, ölçme değerlendirmeye kadar, bir dizi sorunun çözümünü zorlaştıran bir faktör olarak, kalabalık sınıflar gerçekten de yeni programın başarısını belirleyecek ana ölçüt olarak düşünülebilir. Kalabalık sınıflar ortadan kaldırılarak 20–30 kişilik sınıfların oluşturulması yeni programın başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Bir diğer önemli sorun ise, yeni programın dayandığı fiziksel alt yapı eksikliğinin (% 56) okullarda yarattığı olumsuz atmosferdir. Öğretmenlerin köy okullarında yeni programın uygulanamayacağına ilişkin görüşleri de (% 43) fiziksel alt yapı olanakları ile doğrudan ilintili görülebilir. Akpınar, Turan Ve Gözler (2006) tarafından yapılmış olan araştırma da benzer bulgularla desteklenmektedir.

Programın içeriğinin öğretmen tarafından doldurulması çok zorlayıcı (% 56) görüşü, öğretmenlerin yeni programı yeterince tanınamalarından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü yeni programın etkinlik temelli olması ve mevcut öğretmenlerimizin bugüne kadar etkinlikler açısından deneyimsiz oluşları, başlangıçta bir umutsuzluğa neden olmuş olabilir. Yeni programa uyum sağlamakta güçlük çekiyorum görüşü (% 48) ile öğretmenlerin % 43'ünün hizmet içi eğitimi yetersiz buluşu da bu durumla bağlantılı görülmektedir.

Yardımcı kaynak eksikliği yaşıyorum görüşü (% 43), öğretmenlerin okul ve evde, yeterli kitaba ve internet ortamına sahip olmadıklarını düşündürdümlerle birlikte, hala eski alışkanlıkların (ders kitabına doğrudan bağlı kalarak derse yapma) bırakılmamasından da kaynaklanıyor olabilir.

4. Yeni programın uygulanmasından doğan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri

Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 4. soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeler şeklinde dökümü yer almaktadır. Bu sorudan elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

Tablo IV: Yeni programa ilişkin zümre öğretmenleri ile yapılan toplantılara ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Görüşler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nadiren görüşüyorum	19	83
Ölçme değerlendirme konusunda görüş ayrılığımız var	14	61
Aynı zamanda aynı etkinlikleri yapmak için ortak plan yapıyoruz	13	56
Bilgiye mi yeteneğe mi ağırlık verileceği konusunda görüş ayrılığı yaşıyoruz	8	35
Zümrem yok	5	22

Yeni programa ilişkin zümre öğretmenleri ile yapılan toplantılara ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında; öğretmenlerin % 83'ünün zümre öğretmenleri ile nadiren görüştikleri görülmektedir. Ölçme değerlendirme ile ilgili görüş ayrılıkları (% 61) ise diğer önemli bir konudur. Öğretmenlerin % 61'inin aynı zamanda aynı etkinliği yapmak için aralarında anlaştıkları görülmektedir.

Yukarıdaki bulgularla da ilişkilendirildiğinde; öğretmenlerin yeni programı yeterince tanıyamamalarından ve nitelikli hizmet içi eğitim almamalarından kaynaklanan uyumsuzluklar yaşadıkları ileri sürülebilir.

5. Yeni programda ölçme değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri

Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 5. soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdelik şeklindeki dökümü yer almaktadır. Bu sorudan elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmaktadır.

Tablo V: Yeni programda ölçme değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Görüşler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yeni ölçme değerlendirme çok zaman alıyor	20	87
Program etkinliğe ağırlık verdiği için merkezi sınavlarda başarı düştü	19	83
Eski ölçme tekniklerini uyguluyorum	19	83
Gözlem ve değerlendirme formları çok fazla	19	83
Sınıfların kalabalık olması ölçme değerlendirmeyi zorlaştırıyor	18	78
Öğrencinin bir bütün olarak değerlendirilmesi olumlu	17	74
Ölçme değerlendirme için hizmet içi eğitime ihtiyaç var	16	70
Güçlük yaşamıyorum	13	56

Yeni programda ölçme değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında; ölçme değerlendirmenin öğretmenlerin çok zamanını aldığı (% 87) görülmektedir. Bunda sınıfların kalabalık oluşunun ve öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusundaki bilgi eksikliklerinin ana nedenlerden biri olduğu ileri sürülebilir. Zaten öğretmenlerin % 83'ünün eski ölçme tekniklerini kullandıklarını açıkça söylemleri de yukarıdaki yorumu doğrular niteliktedir. Bir diğer sorun ise gözlem ve değerlendirme formlarının fazlalığıdır (% 83). Sınıfların kalabalık oluşunun ölçme değerlendirmeyi zorlaştırdığı (% 78) görüşü de yine yukarıdakilerle bağlantılı olarak düşünülmelidir. Öğrencinin bir bütün olarak değerlendirilmesi (% 74) ise ölçme değerlendirmede süreç yaklaşımına ilişkin inancı ve programın aslında ölçme değerlendirme açısından olumlu karşılaştığını göstermesi açısından anlamlı görülmektedir. Hiç kuşkusuz ölçme değerlendirme ile ilgili daha fazla hizmet içi eğitim gerekliliği de (% 70) bir başka önemli husus olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin % 56'sı ise güçlük yaşamadığını dile getirmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni öğretim programının uygulanabilirliği için daha çok zamana ve okulların fiziki alt yapı olanaklarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Kent-köy okulları arasındaki derin uçurum, programın Türkiye genelinde standart uygulanabilirliğini güçleştirmektedir. MEB-Eğitim fakültesi işbirliği

olanaklarının artırılması ve araştırmacıların özendirilmesi için politikalar geliştirilmesinin yararlı olacağı düşünölmektedir.

Yeni öğretim programlarının yürütölmesinde kuşkusuz en büyük rol öğretmene düşmektedir. Program uygulamaya konulduğu halde, öğretmen yetiştiren kurumlarda, yapılandırmacı anlayışa uygun ve etkinliklere dayalı bir ders programının var olmaması (Titiz, 2005; Yapıcı, 2005), yapılandırmacı anlayışın geleceği açısından kaygı verici durum olarak düşünölebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara bakılarak şu sonuçlara ulaşılabilir:

1. Yeni programa ilişkin uyum süreci devam etmektedir. Öğretmenler eski alışkanlıklarını sürdürmekle birlikte, yeni programın, derse ve okula karşı olumlu tutum geliştireceğini belirtmektedirler.
2. Öğrencilerin ilgi alanlarını keşfetmeye başladıkları ve merak düzeylerinin arttığı görölmektedir.
3. Yeni program, OKS türü sınavlar açısından hem öğrenci ve velilerinde hem de öğretmenlerde kaygıların oluşmasına neden olmaktadır.
4. Öğretmenler eski ve klasik ölçme değerlendirme alışkanlıklarına devam etmektedirler.
5. Ölçme değerlendirmenin, süreci ölçmeye dönük yönü teknik olarak ön öğrenme eksikliği nedeniyle öğretmenleri zorlamaktadır.
6. Okulların fiziksel alt yapıları ve sınıf mevcutları, yeni programın uygulanabilirliğini zorlamaktadır. Köy okullarına doğru gidildikçe endişelerin düzeyi de artış göstermektedir.
7. Ölçme değerlendirme araçlarının çokluğu öğretmenleri zorlamaktadır.
8. Öğretmenler arasında yeni programın uygulanmasına ilişkin görüş ayrılıkları olduğu görölmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara bakılarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimden geğerilme süre ve sıklığı artırılabilir.
2. Yeni programla ilgili bilimsel araştırma ve tezlerin yürütölmesi için MEB tarafından teşvik edici politikalar geliştirilebilir.
3. Büyük örneklerle çalışılabilmesi için; araştırmacılara maddi destek sağlanabilir.
4. Velilerin eğitilmesi için kitle iletişim araçlarından daha etkin yararlanılabilir.

Her şeye rağmen, yeni programın başarisında, öğretmenlerin programa karşı olumlu tutum geliştirmesi sağlandığı takdirde, birçok güçlüğün aşılabileceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. M. Turan Ve A. Gözler (2006). "Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Müfredatına İlişkin Görüş Ve Önerileri", *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi* 14-16 Nisan 2006, Cilt: 2, Ankara: Kök Yayıncılık, s.: 403-414.
- Eğitim Reformu Girişimi (2005). "Yeni Öğretim Programlarını İnceleme Ve Değerlendirme Raporu", <http://www.erg.sabanciuniv.edu/>, 9.05.2006.
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğu Basımevi.
- Miles, M.B, and Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*, 2nd Ed., p. 10-12. Newbury Park, CA: Sage.
- Radikal Gazetesi, 21 şubat 2006.
- Shunk, D. H. (1996). *Learning Theories: An Educational Perspective*, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Ve Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tay, B. Ve B. A. Tay (2006). "Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumun Başarıya Etkisi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Kış 2006, Cilt: 4, Sayı: 1, s.: 73-82.
- Titiz, O. (2005). *Yeni Öğretim Sistemi*, İstanbul: Zambak Yayınları.
- Yapıcı, ř. Ve M. Yapıcı (2005). *Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yapıcı, M. (2005). "Milli Eğitim Bakanlığı Ve Yeniden Yapılanma", *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi*, 22 Ekim 2005, Yıl: 19, Sayı:970, s.: 20.
- Yıldırım, A. Ve H. şimşek (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

EK: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Araştırma Sorusu

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri Nelerdir?

Okul _____

Tarih ve Saat _____

Görüşmeci _____

GİRİŞ

Merhaba, biz ----- ve -----, ----- Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarıyız. 2005/2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanan yeni ilköğretim programı hakkında araştırma yapıyoruz ve sizinle Sosyal Bilgiler 4.sınıf öğretim programı ile ilgili olarak görüşmek istiyoruz. Bu görüşmede amacımız yeni programın ilişkin öğretmenlerin ne düşündüklerini ortaya çıkartmaktır.

- Bize görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğümüz bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız.
- Görüşmeye katılıp katılmama sizin isteğimize bağlıdır.
- Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirsiniz yazılı olarak kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?
- İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Yeni programda yer alan kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalara ilişkin neler düşünüyorsunuz?
2. Yeni program, öğrencilerin derse ve okula karşı ilgilerinde önemli bir değişikliğe neden oldu mu? Örnek verebilir misiniz?
3. Yeni programın uygulanmasında güçlükler yaşıyor musunuz? Varsa bu güçlüklerle örnekler verebilir misiniz?
4. Yeni programa ilişkin zümre öğretmenleri ile görüş alış-verişinde bulunuyor musunuz? Cevabınız evet ise, programın uygulanmasına ilişkin görüş ayrılıkları yaşıyor musunuz? Bunlar nelerdir?
5. Yeni programda ölçme-değerlendirme ile ilgili güçlükler yaşıyor musunuz? Varsa bunlar nelerdir?